

כאן בחדש במשנה דידן כיון כהם ואח"כ מחלוקת דהני אח"כ בלדו ר"א אף החדש שוב בזה סתמא דערלה שטוה סתם גמור בלי מחלוקת עדיף כמ"ס תוס' בכמה דוכתי דזה ר"א דרבי חזר בו ונסה דברי ר"א לפסוק כן ולכך סתם לגמרי אח"כ בערלה :

ולכך נראה דבזה עמנו נחלקו האמוראים דלמאי דאמר דסתם דמנחות דעומר בא רק מן הארץ הוא דלא כרביי רק דחדש בח"ל לאו דאורייתא והא שם ג"כ סתם בלי מחלוקת וסותר לסתם דערלה ממילא שוב כיון דבמשנתנו פליגי כחכמים ור"א כנ"ל שוב סתמא דרביי עדיף וסלכה כסתם דמנחות . דקך דערלה יחידאי כר"א כנ"ל :

סימן ב

בעזה"י שנת תרכ"א סוגיא דהיתר מאמרק לאיסור מיר ופסחים :

אמר ר"א כו' כל חוץ ח' מזיר כו' משרת כו' ופירש"י חלי זית כו' ע"ש . משמע דרוב היתר לא כדאמר במיר דנפישא חולין אולם י"ל מטעם בטול במעורב אבל לרש"י דגם באינו מעורב מ"מ ברוב לא שייך מאמרק דמבואר בש"ס חולין ע"ו ע"ב עור מאמרק לבשר היינו מחלה ע"ש עור משלים הוא מיעוט לרוב ע"ש . א"כ לשון היתר מאמרק ע"כ מחלה כנ"ל . ומנ"ל דלמא לרוב דוקא . וסי' משמע ק"מ דברוב אסור . גם בשאר איסורין משלים . ולמא בשלמא לתוס' במעורב י"ל מטעם ציטול להפוסקים דנהפך גם ההיתר להיות אסור ברוב אסור כמו איסור בהיתר . אבל באינו מעורב למא . וי"ל לכאורה כמו בכל הדברים שזינן על דבר אחד אמרינן רובו ככולו אף שהמיעוט קבוע ויכר כמו שחפ"י רובו כמורו ופוסקה . וכיון עמא כו' במס' מכשירין פ"ב ברזל עמא שבללו עם ברזל עסור אם רוב מן העמא עמא רוב מהעסור עסור . מכבס כסותו ע"ש הרבה כשזינן על כלי א' חשוב כולו ע"ש הרוב . וכן ריש סוכה חמשה מרובה ברש"י ור"ן בעל שמה ע"ש . וא"כ כיון דעל איסור חייבו חורר רק פחות מכזית לא חשיב אכילה א"כ כשאוכל כזית בב"א מיעוט היתר ורוב איסור א"כ אכילה זו שהיא כזית שבה ע"י איסור והיתר הולכין אחר הרוב דחשיב אכילה איסור וחייב . וכמו שהי' כל האכילה מאיסור . אולם לכאורה גם במחלה כמו דק"ל זה אי' וזה אינו יכול חייבין דחשיב כמו כל א' עושה הכל דהא אימעות ריש שבת בעשותה כולה ולא מקצתה וזה על כל חפצות ל"ד לשבת . ומימ בכל א' אי' חשיב עושה כולה גם בשניהם בב"א כמ"ס תוס' שם וכן הכו' י' ב"א וכל אחד אינן כדי להמית פליגי :

ובן גבי שור ואדם לר"י דהאי כולי' עבד כו' כן י"ל דכיון דבהיתר לחוד אינן כדי אכילה רק ע"י איסור והיתר חשיב ככל אכילה ובאין בשאור כדי להחמין כו' הוא לענין גורם דמ"מ שניהם גורמים . אבל בהג"ל ניהו דחשיב גם כן ככולו היתר מימ חשיב ג"כ ככולו איסור ויתחייב דהא חלי שיטור מה"ס רק דלא מיקרי אכילה וכנ"ל הא הוא אכילה מהאיסור . ואי שיעורין הלמ"מ א"ש דההלכה שהי' כזית איסור כנ"ל :

אך הא מפורש בש"ס דטעם דאכילה בכזית וכן בשבועה וע"כ דהלכה נאמרה דכל שנאמר אכילה שיעורו כזית ויחשב אוכל . וי"ל ג"כ משום דחשיב איסור חפלא ולר"ן להי' כזית איסור אף דלענין האדם העושה חשוב כעושה הכל ע"י כשלא הי' יכול בלתי . אך ז"א דגם בשבועה אינו מאמרק . וי"ל משום דענין אכילה הוא הסגולה ש"י אכילה כדבעי חולין סוף פ' ג"ה הקיאו כו' הנחת גרונו כו' הרי נהנה בכזית כו' ע"ש . איכ ניהו דלענין פעולה ומעשה חשוב אינו יכול בלא

דבר זה כנעשה הכל ע"י מ"מ אכילה של הנאה הרי לא נהנה מכזית איסור רק מאיסור עם היתר כנ"ל ומיושב גם על רוב כנ"ל . וסי' מיושב שפיר סברה שש"ס בזיר דליכא למינא מיני' משום דאף חרץ אסור ע"ש ולכאורה אינו ענין חומרא ולכנ"ל א"ש כיון דלא חזי לאכילה כדאמר שבועות כ"ג ואפ"ה אסור אף שאין בו טעם ואינו נהנה א"כ ראוי להיות היתר מאמרק לאיסור דאכילה בלי הנאה הוי כשאר מעשה כיון דלא הוי אכילה רק ע"י האיסור כנ"ל . אך בחמת גם ז"א דא"כ ג"ה דק"ל ע"ן הוא וסורה חייבה עליו יחי' היתר מאמרק מחלה או רוב כנ"ל וע"כ דליכא דכשארמא חורה לא חאכל חלב הפי' שסת' כל האכילה מחלב וכה"ג דאל"כ גם ז"א דבכדי א"פ מאמרק א"כ כשאכל קודם חלי זית היתר ואח"כ חלי זית איסור א"כ מה שעושה אכילה הוא רק האיסור ואעפ"י אינו חייב . וכן אכל קודם יס"כ חלי כותבת ומשחשבה מוך כמ"ס חלי אף דבעל העינוי הי' צידיק פטור דלר"ן שיהי' כניל הציטול ביה"כ וכן כל האכילה מהאיסור כמו שאינו חייב על רוב מכזית כנ"ל וכמו באיסורי הנאה באין בזה כדי כו' ונאמר כו' דהוי זוז"ג ומותר דלא חשיב נהנה מאיסור כיון שגם ההיתר ולא הי' כדי בלי ההיתר ג"כ ולהר"ן ז"ל הוא מטעם בטול א"כ חזינן דמחלה כזית עדיף יותר וגם אין חילוק שם בין מיעוט או רוב וגם דשאור תרומה הי' מרובה משאור חולק מ"מ כיון שאין בתרומה לבד כדי לחמץ אין המיעוט בעל לרוב ועדיף ממעמיד דבזה מה"ס לא בעל וכו' וזוז"ג ומותר . כן לענין האכילה מהו דיהי' נקרא אכילה איסור מימ כיון שנקרא אכילה היתר ג"כ לא כיון דבלא"ה לא הי' כדי אכילה ממילא מבעל שלא יתחייב באכילה זו משום איסור דלא מייחייב רק היכא דחשוב אכילה איסור לבד כנ"ל :

וירתישב בזה בעזה"י תמיכה תוס' על רש"י דהיתר מאמרק כו' בלא עירוב ועירוב לר"ן קרא לחוד א"כ לר"א מנ"ל תערוכות חמץ מכל דלמא קרא לאינו מעורב ע"ש . ולהג"ל י"ל דהא לר"א דסבר זה וזה גורם אסור באין בכל א' כו' פ"ק דפסחים איכ לא שייך סברה כנ"ל וראוי בלא עירוב להיות היתר מאמרק כו' כיון דאינו אכילה בלא האיסור כנ"ל . רק ע"כ תי' כז' שכתבנו דבענין אכילה שאני דמ"מ אינו נהנה מכזית איסור כנ"ל וא"כ ר"א לר"י לעיל דסבר כ"ש נוקשה בעינו בלאו ופירש"י שאינו ראוי . לאכילה ע"ש ואעפ"י חייבו חורר אף דאינו נהנה רק דמיקרי אכילה א"כ ממילא בחמץ לר"א שפיר היתר מאמרק לאיסור בלאו קרא דכל לריא וקרא רק לעירוב אחא דלא בעיל כנ"ל ובהסקירה אף דאין הקטרה בחלי זית מ"מ לר"ן קרא שיעורק בלא עירוב דניהו דס"ל לזעירי כר"א דדריש כל אכל מ"מ ס"ל זוז"ג מותר כדק"ל . ולר"ן עוד קרא לעירוב אבל בחמץ לר"א שפיר לא לר"ן רק לעירוב כנ"ל . ומיושב ג"כ לעיל דקשה איך דייק מר"א דס"ל נוקשה בלאו ולמ"ס א"ש דאי לא ס"ל נוקשה בלאו איך מוכח דגן ע"י תערוכות דלמא בלא עירוב כנ"ל כיון דלר"ן אכילה בהנאה כנ"ל וסוכה שפיר דס"ל נוקשה בלאו כנ"ל . ור"י י"ל דס"ל חילוק אחר בהג"ל :

עוד י"ל פשוט דלר"א דטעם כעיקר מה"ס בלא"ה שוב אדרבא במעורב סברה יותר דכיון דאסור הכל משו' טעם רק לא הי' נספק כו' אמרינן היתר מאמרק לאיסור בחמץ דלקי על כזית משא"כ אינו מעורב דלחודי קאי אין היתר גמור מאמרק לאיסור . והא בש"ס עבד ק"ו השתא היתר כו' איסור ואיסור כ"ש :

א"כ בהג"ל כיון דטעם אסור רק לא לקי שוב הוי איסור מאמרק כו' משא"כ באינו מעורב א"כ שפיר בחמץ לר"א אין ללמוד רק היתר מאמרק במעורב לא באינו מעורב אבל גבי הקטרה דל"ש טעם כעיקר שפיר סברה יותר כשהחלי ניכר מכשהוא מעורב :

עוד י"ל דוקא בהקטרה לרי"ב קרא לאינו מעורב ולמעורב אבל באכילה כיון דהיתר מלמך דוקא. ב"ל א"כ תמיד מעורב בלתיסה כדאמר בזבחים פיוגל ומותר כו' ואי בלעו כיהו דק"ל בלע מלא ילא כו' מ"מ כיון דכרך בסיב לא ילא שאינו מוגע. וא"כ בלע שאינו דרך אכילה ו"ל דע"י הדחק הוי אכילה וא"כ י"ל כדאמר מנחות כ"ד ע"ב מ"ל א"כ כמאכל ב"ד לאו כלום ע"ש ובהג"ל כיון דחלי היתר מפסיק א"כ בליעת חלי איסור שלא כדרך ונוגע מלך אחד :

רש"י התחיל חלי זית כו' והיינו לירוק ואח"כ כ' אינו משלים דהיינו מיעוט. וי"ל דבאמת מלמך וגם חלי כו' רק כיון דהיתר מלמך הוא רק למלקות דח"ס אסור וא"כ הא ק"ל א"ל למלאס וחלי הוי ס' שמא היתר רוב ואינו לירוק אי לא אמרינן כפי ה"ר אשע"א פ"ב דחולין בחוס' ע"ש ולכן התחיל גוף הדין דחלי ג"כ מלמך מ"מ היתר הוא רק במיעוט אי ישלים כנ"ל :

בנויר התחיל המפרט בחלי זית ענבים כו' ואח"כ כתב משרת יין ומוסי' הוא משום דהתחיל באכילה דק"ל לר"י גם באכילה מלמך לאפוקי ממ"ד כל רביעית דדוקא משקל כדאמר בסוף הסוגיא. ומ"מ יליף ממשרת משקל דס"ל דאין חילוק :

תוס' ד"ה כמאן כו' שחממו על רש"י ז"ל א' לפי' חלי זית כו' ואין מעורבין אלא כל א' ניכר לא כאב"י כו' ועוד כרבן נמי כו' דכי כל כו' ומוקי להיתר מלמך כו' ועוד בחמץ מ"ל תערובות כו' ועוד דלקמן כו' מעורבין כו' וי"ל לפ"ד למ"ס הר"ן ריש סוכה דהשפיל כו' שמעורב סך כשר עם פסול והקשה הא ק"ל במחלה סגי ותי' ונראה דה"ס דכל דבר העומד בעלמו ואינו מעורב חסוד יותר ולפיכך אע"ג דאגמרי' רחמנא למשה דפלגא סגי לל"ל הכי אלא כשמחלה המכשיר עומד בעלמו ואינו מעורב אבל מעורב שנתמעט חשיבותו אף שנתמעט ג"כ חשיבות הפסול אינו כלום מאחר שהמחיר נגרע ע"ש :

וא"כ ממש כדבריו לענין מ"ס תורה שחלי המכשיר עיקר כן כאלו אי גמרינן דהיתר מלמך לאיסור בחלי כמ"ס רש"י דהיינו שחלי האיסור הוא עיקר שנקרא האכילה על שמו לחייבו' ממילא ג"כ דוקא כשמחלה זית האיסור עומד בעלמו וחשוב שאינו מעורב משא"כ מעורב שבעל חשיבותו ואף דהיתר ג"כ מעורב מ"מ לא מייחייב כנ"ל מאחר דהיתר דהיתר נפיש ל"א מלמך כדאמר בזויר אלא מחלה כנ"ל והוא ממש כנ"ל ולכן בעי' זעירי כי כל למעורב חלי זית שאור ומלה כנ"ל. וזה שפיר בהקטרה דאין ענין לעסם כעיקר. אבל באכילה כיון דטעם דאורייתא ולרש"י נהפך כו' רק דבאין כזית לא לקי כמ"ס חוס' זויר ד"ה וכזית כו'. א"כ עדיין החלי זית אסור צעין וניכר ולא בעל חשיבותו כלל ע"י שמעורב ואין חילוק כלל. ומיושב דמ"ל לר"א בחמץ עירוב ולמ"ס לא קשה כיון דס"ל טעם כעיקר אין חילוק כלל כנ"ל. ומיושב ג"כ דלרבנן א"ל כנ"ל כיון דס"ל טעם כעיקר ל"ד כמ"ס רש"י בסוף סוגיא מדפליגי בכותה. ומ"מ כזית כא"פ דאורייתא. ומג"ל הא כיון דטעם אינו מה"ס שוב מג"ל כזית מעורב אף במחלה כיון דבעל חשיבותו וכמ"ס חוס' זויר ד"ה כזית אף דממני' כל אובלין מלמך היינו בעינינו לא מעורב. וע"כ דס"ל דאין חילוק א"כ שוב לא נוקי שאור כו' לחלי זית מלמך רק אדרבה מעורב יש סברה יותר כדאמר בחטאם כנ"ל :

עוד י"ל דהא קשה כמ"ס לעיל דלמא רק ברוב איסור משלים מג"ל חלי דמלמך. וי"ל דאין חילוק כיון שניכר ולא בעל גוף הדבר ורק לענין כל האכילה או הקטרה שהוא בכזית שיהי' בעל לגבי ברוב ושוב שייך כמ"ס בעה"מ על כותה כו' דלא בעל כיון שהוא גוף הדבר שנתעשה משלשה המינים פת ומלח כו' לא שייך ביטול מה"ס ועדיף מן דבר

המעמיד ע"ש כיון שלא הי' זה בלא זה השיב המיעוט כמו הרוב. וא"כ ברוב זית איסור כנ"ל ומיעוט היתר מ"מ כיון שגוף הדבר לא בעל דניכר. ולענין חיוז שהוא כזית הוא ע"י האיסור וההיתר דע"י שניהם חשיב אכילה והקטרה וזו המיעוט כהרוב כנ"ל ושפיר אין חילוק בין חלי לרוב. וא"כ י"ל גבי מעורב כיהו דשייך ג"כ כנ"ל דלענין השיעור כזית לא בעל מ"מ גוף הדבר בעל שאינו מיסוד הדבר ולכן בעי קרא עירובו מנין כו'. משא"כ ר"ל בכותה שחמץ מיסוד הדבר כמ"ס בעה"מ ולא בעל גוף הדבר שוב שזה למחלה וא"ל קרא. משא"כ רבנן דפליגי בכותה ולא ס"ל כנ"ל שוב לא ס"ל היתר מלמך גם בניכר דמ"מ לענין השיעור כזית בעל לגבי רוב איסור ושוב מג"ל מלמך מחלה דלמא רק משלים כנ"ל :

רש"י ז"ל דהא ג' וכל משרת כו' דא"כ מה פריך האי מצע' משרת למעס כעיקר וא"ל לימא לי' פעמא ידי מוכל כו'. ולעיד ד"ל דפריך א"כ איך יליף טעם לכל המורה ממזיר הא כיון דהיתר מלמך בזויר מוכל משא"כ בכל איסורין שוב איכא למיפרך על טעם מה לזויר דחמיר דהיתר מלמך לאיסור משא"כ שאר איסור כנ"ל :

תוס' ד"ה לענין כו' הקשו הא ביומא דריש ר"י מכל חלב דחלי שיעור אסור מה"ס ואור"י דלא דריש רק לאיסור לא למלקות ע"ש. ותמוה לי דלא דריש כלל הסם מכל חלב רק מסבבה דחלי לאיטרופי אלא דחוס' לטעמיהו שהקשו שם למ"ל הסבבה לילך מכל חלב ותי' דע"י הסבבה יליף ע"ש ואינו מוכן גס חמור דהתם. דבבביתא מוכח איפכא דלריך לרבות גם שאינו בעונש כו' כגון ח"ש דמ"מ ישנו באזהרה. ואי ח"ש מותר מה"ס איך יליף מוכל כו'. וע"כ דבכל איסורין ח"ש אסור מה"ס משום חזי לירוק כנ"ל רק בחלב סיד כיון דתלחה תורה כי כל כו' דוקא כשיש עונש מזהר אבל כשאין עונש דהיינו ח"ש וספק אין אסור כלל ת"ל כל דגם שאינו בעונש הוא מ"מ מכלל האיסור ככל ח"ש בכל איסורין וככל ספק שהוא ספק איסור. ממילא מוכח מדבביתא זו דח"ש אסור מה"ס דאל"ה מאי קאמר יכול ח"ש כו' הא אמת כן שאינו באזהרה וע"כ דאסור מה"ס אבל לא דמוכח מקרא דוכל כנ"ל. רק להשוותו לשאר איסורין. וכע"כ כ"ע דרשי כל כמ"ס חוס' ד"ה דאין כו'. וכן משמע דאי מכל חלב יליף ח"ש מג"ל באיסור קל מחלב. לאו עשה וכע"כ וע"כ מסבבה כנ"ל :

ועוד דא"כ נימא כל דחמץ ג"כ לרבות חלי שיעור לאיסור ויהי' ב' כתובין הבאין כא' לענין איסור ח"ש ואין מלמדין. ומוכח דמסבבה אמר דח"ש אסור מה"ס וא"ל קרא וי"ל מ"ס חוס' יומא דע"י הסבבה יליפין מקרא דכל חלב' הוא משום דכ' חוס' ד"ה מאן דכ"ע דרשי כל רק דלא דרשי כשהוא נגד הסבבה כמו עירוב כו' ע"ש וא"ל שפיר אמר ח"ש טעמא דרשי דח"ש אסור מה"ס משום חזי לאטרופי. דאל"ה הוי דרשינן גם כל דחמץ לאסור ח"ש. וזו"כ ואין מלמדין ולכן אמר דסבבה דח"ש יהי' אסור מה"ס דחזי לירוק. וא"כ י"ל דלא דרשינן מה"ס כל דחמץ לח"ש ועי"ז יהי' אין מלמדין ויהי' בכל איסורין ח"ש מותר. וזה נגד הסבבה ומה"ס לא דרשינן כל דחמץ לח"ש ושפיר יליף מכל דחלב לכל איסורין משום הסבבה ללכך :

בתוס' יומא הניחו בקושיא למא יליף ר"י מכל חלב ח"ש רק לאיסור ובחמץ למלקות ע"ש דמחלה כתבו דס"ל לר"י כר"ש דכ"ש למלקות ואח"כ דחו ע"ש. ואינו מוכן דלא שייך כלל לומר ח"ש למלקות דהא כ' כל חלב לא תאכלו דהוא כזית ואין נימא ברבוי דכל למלקות א"כ אין חילוק למלקות בין ח"ש לשיעור וע"כ דסי' הלאו אכילה כזית ורבי כל דגם ח"ש אסור. וכאן להיתר מלמך לאיסור דחשיב אכילה שייך

ה"ד הא אין כזית במקום א' לאו משום דהיתר מטעם לאיסור וסייני כדליתר לקמן מ"ו בפסח דליסורו חשבו מטעם ופרש"י דליסור כו' הואיל וכזית הזכר להחשיב לענין איסור חמץ דלא בטל לעריבה כו' לענין עומאה נמי לא בטל כו' ומתקרא כו' ע"ש כן בסל' כיון דהיתר מטעם לאיסור ואותו קליפה מהבשר שהשום מפוזר עליו ירפו לכזית ולא בטל להמקפה כיון דלדרכה היתר בטל להאיסור - ועוד דהוי כחוט בל' לקמן וס"ד דהחל' זית היתר שמטעם זה לא בטל שהוא מינו כנ"ל - ודחי דלמא משום דליכא כזית דכדי א"פ דזו חשיב כזית במקום א' לענין אכילה ושוב חשיב ולא בטל גם לענין עומאה כנ"ל - ומיושב ק' חוס' דנימא הואיל אס' ילקט כזית שום כו' דזו. אינו מועיל כלל מה שאס' ה' מלפני ה' כזית מ"מ עכשיו אין כזית במקום א' ובטל כנ"ל - וכן לשון רש"י ו"ל דיש שם חרומה עלה הלכך לגבי עומאה נמי שם חרומה עלה ע"ש משמע כמ"ש דקושיה הש"ס מטעם ביטול שם חרומה כנ"ל - ופי' ר"ת משום פחות מכביצה אינו מובן מה מהי כזית כדי א"פ הא כזית גמור דלקי ומ"מ אינו מקבל עומאה - ובניזיר פי' חוס' הואיל וגורם ליתחשב אכילת השום אכילה על ידי המקפה מטעם לכביצה וכו' שהוא גמור - וכן היתר מטעם ללקות כזית למה יועיל לכביצה וי"ל דהא כיון דע"י המקפה ראוי השום לאכילה הוי יד דקיל' חולין קט"ו דמלפני לכביצה - אך שם מייטמא ג"כ ומלפני - משא"כ הכא דלא מייטמא דמ"מ הוי חולין דהמקפה הוי אוכל צפ"ע ועוד דהא לא פסל אלא מקום מגעו וא"כ השיעור שנפסל אינו כביצה - גם י"ל דפריך לר' דס"ל שם אין יד לפחות מכזית ע"ש - ומשני הואיל וזר לוקה כו' - ומשום היתר מטעם - וא"כ אותו חזי זית היתר וכו"ג דמלפני ללקות ויש כזית שוב עד כביצה נעשה יד דלכזית יש יד ומשני משום כזית כה"פ כנ"ל וחשובי' וזירוף - ולמא שפי' חוס' כאן א"ש דפריך מכה חרומה דהוי פחות מכביצה ואינו מקבל עומאה מה"ט רק מדרכן ובדרכן ראוי לבטל צרוב ולא יפסל גם מדרכן וע"ז משני הואיל וזר לוקה בכזית והוי יירוף ולא בטל או משום כזית כה"פ שוב גם לענין עומאה לא בטל ופסול מדרכן - אבל שם בניזיר הקשו חוס' דלמא פסול מ' מגעו דרכן דגם פחות מכביצה - וסירא דמשמע פסול מה"ט ע"ש וקשה כנ"ל - גם לפי' כאן קשה מנ"ל להקשות מסבירא זו דבדרכן ראוי ליבטל אף שניכר טפי מאלו ה' מה"ט :

וי"ל בדדיו גוש א"כ מ"ש כביצה דחשוב הכל א' רק כיון דפסול רק מקום מגעו זה אינו כביצה וכיון דהשאר טהור אינו יירוף ולכך משני כיון דהיתר מטעם למילק' זר עלה שוב חשוב יירוף גם לענין כביצה דעומאה דכל חזי זית מהמקפה ראוי להטעם עס השום למלקות וכן כזית כה"פ דכל הג' ב"ים מטעם פין ולא קשה קושיות חוס' הואיל ואס' ה' מלקט כזית שום לוקה דמה לענין כביצה :

ובזית כדי א"פ דלורייחא ותמחו חוס' מיר הא משנה מפורשת אבל וחזר ואכל אס' שזה כה"פ כו' ע"ש שפי' ר"מ - גם הקשו הא באי א"ל טעם כעיקר ע"ש - ונראה לפרש דהא מרש"י ז"ל משמע דפעם כו' נהפך היתר להיות אסור וחז"ל מה"ט - ולרוב הפוסקים אינו אסור רק הטעם וא"כ למ"ש חוס' דהיתר מטעם לאיסור הוא דוקא במעורב כדילוף מחמת שזבלע כו' - יש לפרש דהיינו דקשיא לאיזי ובכל איסורין אין היתר מטעם היינו אף שזבלע טעם ואסור משום טעם כעיקר מ"מ אין היתר מטעם שיתחייב באוכל כזית מהיתר שיש בו טעם איסור שמעורב יותר משאר מערובות ודייק ל' מדאמר ר"י בכל כו' אין היתר כו' אלא מיר מוכח דבשום אופן אין מטעם במקפה ולכך זר לוקה בכזית עס היתר דהפך כו' וחשוב יירוף גם לכזית כו' ודחי דליכא כזית כא"פ ופריך וזית כה"פ דלורייחא היינו א' לא ימא טעם

שייך דמרבי כל מקל' מאכילה זו של איסור כדאמר פסחים ס"א ע"ב דבטי למימר מכל ערל כולו ערלה ופריך ר"ל ממאי דכל כו' דילמא וכל ערל משמע כל דהו ערלה כו' וע"ש בחוס' דפלוגמא דתנאי כה"ג גבי הכהו כו' ובכור כו' - וי"ל כוונת חוס' משום דליכא טעם כרת דמודה ר"ש - וי"ל דמרבי כל חזי שיעור למלקות או כדאמר לעיל גבי חלב א"ל אלא תמימי' כו' כל ומרבי להשוות :

ובפשיטות נראה דר"י יליף מקרא דמשרת דפי' היתר מטעם ומוכח דלא אחרבי חזי שיעור רק לאיסור לא למלקות דאל"כ ל"ל יירוף כדדייק בש"ס לר"ש - וא"ל דניזיר קיל ולא ילפין מכל חלב דהא ע"כ לר"י ילפין כל איסור מחלב אף דקילי וע"כ לשיטת חוס' גילוי מלחא בעלמא הוא דפי' דחזי לאלטרופי אסור שוב כן בכל איסור וממילא גם בניזיר ומוכח דמשרת דרבי מכל חלב רק לאיסור דא"ל דיסי' שניהם למלקות ויהי' צ"כ דא"כ לא כ"ע איסור כלל בשאר והוא נגד הסברה כנ"ל :

א"ל אביי וכל איסורין שבתורה אין היתר כו' המקפה כו' מקום מגעו אמאי פסל כו' וזר לוקה כו' : חוספות הקשו כמה קושיות דהשום בעין מדתני במקל' ע"ש ועוד או יפסל כולו כו' כמו מדומע ותי' אינו מובן כיון דאינו כביצה מה מהי הואיל ולוקה בכזית - וכן ק' ד"ה לאו הואיל ואי מלקט שפי' דאין דרך אכילה בכך אינו מובן למה אין דרך :

ולע"ד נראה דהא קשה עוד הא לטעמא עבד ולא בטל כלל דריש חולין גבי מערבות דמאי אמר שארי שום ופזלין דהוי כבעין ע"ש - עוד קשה דרישא דמקפה חרומ' ושום חולין למה בנגע בשום נפסל המקפה וזזה ב' חומרות דהא נגע בחולין ואין טבול יום פוסל שניכר ומה יבטל - ועוד דאף שהי' חרומה מבוחר חגיגה כ"ג גחלי' כו' יירוף לקודש ולא לחרומה - ולכך נראה דענין ביטול זה הוא כמבואר לקמן מ"ה בל' בסדקי עריבה דכשעשוי לחזק בטל לעריבה אף דראוי לאכילה כמ"ש חוספות שם כופת שאור יחדו לשיצה דמבטלו מחורת אוכל שזכר שמו ממנו ואיכא ב' לישני הסם חד דדוקא פחות מכזית אבל כזית חשיב ולא בטל אף שעשוי לחזק ולחד לישנא כזית ג"כ בטל בעשוי לחזק ופחות אף שאין עשוי לחזק ע"ש - וכן בית שסיכו בזרעים דבטל מלקבל עומאה וכן שתלי חרומה כו' - א"כ י"ל דשום דעבדא לטעמא של המקפה עדיף משאר מדומע לגבי עומאה כמו עשוי לחזק כעריבה דמבטל שם עצמו ממנו ונעשה כעריבה כן בטל שמו ונקרא ע"ש המקפה והיא חולין - ואף דשם נעשה כלי וכאן גם זה אוכל מ"מ מה בכך הא חזין דבחרומה וכו"ג חמיר מינו מאינו מינו כמ"ש חוס' חולין ל"ט ושאר דוכתי דדוקא במינו פריך ק"ל מקרא דמקדשו ממנו ובאינו מינו סגי בס' וכן דשיל"מ דלא בטל במינו כ' הפוס' הטעם דבמינו נקרא שמו דהא ניתוסף כמ"ש הר"ן משא"כ אינו מינו בטל שם האיסור לגמרי רק ב"ט מורגש טעמא ואסור משא"כ כשאין טעם בטל יותר באינו מינו ממנו - וגם קי"ל כרצא דבחר שמה ובאינו שום בשמא בטל משום דבטל שמו ממנו ונסתלק האיסור כנ"ל - ואביי דלזיל בחר עטמא היינו לאכילה משום טעם כעיקר כנ"ל - אבל לשאר דברים כמ"ש הר"ן ע"ז דלענין אסור הכאה שאינו מנועם לא אחרין משום טעם כעיקר ע"ש - א"כ לענין הביטול מלקבל עומאה באינו מינו כמו שום במקפה עדיף מה דעבד להטעם המקפה כמו עשוי לחזק ה"ל דבטל שמו אף שניכר ונק' ע"ש המקפה דחולין ואין טבול יום פוסל - ולכך י"ל אף דבשאר מדומע פליגי אי פוסל הכל היינו משום דמדומע במינו ולא בטל שמו - וכן באינו מינו ואינו עשוי לחזק כנ"ל משא"כ בשום כנ"ל ומשני הואיל וזר לוקה בכזית דלאכיל' אדרבא משום דלעטמא עבד לא בטל ושוב הוי כזית דחשיב ולא בטל גם שעשוי לחזק כנ"ל - וממילא פוסל כנ"ל - ואמר

שיאכל עוד וישלים לכזית בזה מצטרף משא"כ בזמלך
שאכל חצי זית שלא יוכל עוד ונמלך והשלים אח"כ תוך א"פ י"ל
דלא מצטרף כלל כמו לבדכ דחשיב נמלך כאכילה אחרת
דבשבת בעבד עקירה והסרו צו שלא יעשה הכנה פטור
ממיתה דלרף להיות מזיד והסרו צו שלא יעשה הכנה פטור
וכן אוכל חצי זית שוגג ואח"כ השלים מזיד דפטור כן בהג"ל
חצי זית א"י שיהי"ע ש"ד שלא לאכול עוד חצי זית כיוצא
ושבד הוי רק חצי שיעור אח"כ ודמי להא דשבוטות כ"ג שפירש
קרבן ע"ש א"כ י"ל דמשנה ברייתא י"ג סתם דמצטרף היינו
לכרת או קרבן כיון שחי' באמת דעמו להשלים אכל למלקות
הוי תמיד ספק דא"ל להסרות שמה חי' מתחלה דעמו שלא
לאכול עוד ודא"ל דאמר שדעמו כו' י"ל דלא מחשיב כיון דא"ל
מער' דקי"ל ספק א"ל הוכיח סופו כו' וממילא י"ל דכ"ג אוכל
ח"ש ע"ש שלא להשלים חצי זית מ"ה"ל כלל דלא חזי לאיצטרופי
כ"ל ע"ה"ל פטור אף שישלים ר' קב באוכל ח"ש ע"ד לאכול כ"ל
ותמה אצ"י שפיר על הא דאמר דאולי וזר לוקה הא למלקות
לא יצטרף כ"ג גס שהוא כ"ד א"פ ודא"ל דפריך וכיזית כא"פ
דאורייתא ה' הא גס צלי זירוף הוי מ"ה"ל דקי"ל כ"ד דח"ש
מ"ה"ל והוי ל' למימר וכי לוקין על כ"פ ודא"ל א"ש דא"ל לא
לקי כ"ל שזב גס איסור דאורייתא ליכא כלל אכלו ע"ד
להשלים דלא חזי לזרף כ"ל והולך לומר זה שאינו מ"ה"ל
דשייך א"ל מע"ר גס שאמר בשעת אכילה ראשונה דח"ש
שדעמו לאכול עוד דא"ל כן רשע מ"ה"ל על הח"ש וא"ל אין דעמו
מותר מ"ה"ל כ"ל עוד י"ל למה דבש"ס ברייתא פ"ו דבצי ק"ר
וק"ר לר"א כו' משום דא"ל לערב כו' מחלק וחשיב שנים משא"כ
ק"ר בגרונות וחרז וק"ר כו' כיון דאפשר לערב ב' גרונות
כא' חצי אלא א"ל כו' ואינו מחולק אף ששאלן זא"ז ע"ש
כן י"ל בהג"ל באינו מעורב ואוכל מעט מעט כזית כא"פ
שפיר חשבו אכילה א' כיון דהי' אפשר לערב ולאכול כל הכזית
בב"א כמו הסם בק"ר כו' משא"כ אם מעורב בכזית איסור
בג' ביצים היתר דאין ציט הבליטה מחזיק יותר מבציצה וכוון
דא"ל לערב ולאכול הכזית איסור בציצה שזב מחולקין האכילות
ולא מצטרף כלל ומיושב ג"כ דכ"ג אין ח"ש מה"ל דלא חזי
לזירוף כ"ל כיון שהוא מעורב :

ג תוס' נזיר פ"י דמעורב מספקא ל' ע"ש רק משמעות
דביהם מזד ציטול והקשו מטעם כעיקר ע"ש ולהכיל
א"ש וגם לתוס' י"ל דשזב גס מ"ה"ל אין איסור כיון דלא
מצטרף במעורב ד"ל במעורב בטל חשיבותו ונ"ל לבטל
ויעבר כמ"ס הר"ן בצוכה כמ"ס לעיל וי"ל דאין בזה הלמ"מ
לסתחייב להצטרף :

ב קופות כו' חולין תרומה כו' ותמהו תוס' דגם אי היתר
מצטרף קשה אמאי חולין וי"ל פשוט למ"ס תוס' יבמות
פ"ב דנוקי אחזקה היתר שלא נאסר החולין ע"ש וי"ל דהגם
דאיתרע החזקה כיון שנפל לכונו וא"י מה מ"מ מה"מ מוקי
אחזקה אף דאיתרע ר' קב מדרבנן ושזב הוי כרצו דסולין אף
י"ל דלענין האיסור כזית ככ"פ לא שייך החזקה כלל דאין אלו
אוסרין כלל החולין ומשאריו מותר בחזקתן רק התרומה שנפל
באיסורו עומד וע"ז אין חזקה כלל ונראה דזו כוונת תוס'
שם ד"ה שחי קופות שז' דלא כולי האי אוקי חולין אחזקייא
דמה שנפל בקופה חולין ס' הוא וא"ל חזקה היתר ע"ש א"כ
דייק אצ"י שפיר דא"ל משום היתר מצטרף כ"ל שפיר אוקי
החולין אחזקייא שלא נאסרו בציטופס פס מה שנפל לכונו
כמו שחי' קודם ומ"ה"ל מותר וזדרבנן חולין משא"כ אככ"פ
כ"ל עוד י"ל גס דנימא דק"ל חזקה שייך גס אי נאסר מחמת
התערובות איסור וגם אפשר דמשום היתר מצטרף ג"כ ליכא
חזקה דמעולם ה' ראוי להצטרף לאיסור אף שהוא היתר
מכל מקום לפי משמעות לשון תוס' יבמות כ"ל משמע
כמו הדין שנסתפקו בג' מו' העשיל ז"ל וצ"ל ח"מ בנפל
מהלך

טעם כעיקר שנספך כו' לא הי' כלל כזית כא"פ מה"ל דהממס
במל ברוב באינו מינו כמו מינו והוי כמו עטמו ולא ממנו דאין
לוקין וע"כ לה משום דנספך כו' וכ"ג שיש טעם מצטרף
היתר ואיצטרב כולי' איסור ר' קב ל"ל לא הוי אחר משום
נספך רק בכ"ג שמעורב ויש צו הטעם מצטרף היתר לאיסור
ולוקה בכזית ולא שייך בטול ומיושב דלא קשה לאצ"י ממחני'
דגם הוא ס' ודא"ל כזית כא"פ מה"ל גס במעורב אלא היכא
דאסור משום טעם כ"ל א"ל אין כו' ואמר א"כ אמאי פליגי
רבנן עלי' דר"א בכותח היינו בשלמא לדידי א"ל דבכותח
אין טעם רק קיומה כמ"ס הסור תמ"ג וממילא גס שיש כא"פ
במל משא"כ לדידך דאף אי טעם אינו כעיקר מ"מ כזית
כא"פ אסור פריך אמאי פליגי ומשני דליכא בכותח כזית כו'
וכנ"י תוס' דלא גרסי אלא מאי ע"ש :

ומיושב דפריך מב' קופות כו' דתמהו תוס' הא בזמין
במל ברוב ע"ש ולמ"ס א"ש דהיינו דקשיא ליה
אי כזית כא"פ מה"ל אף בלא טעם כעיקר אין חילוק בין מינו
לשאינו מינו וע"כ משום דכש"ס טעם היתר מצטרף ולכך
במינו בטל כ"ל ואח"כ פריך דלמא לטעם כעיקר היינו לא
משום מצטרף רק דנספך ונעשה כולו איסור ומדויק לשון
רש"י ע"ש עוד י"ל דס"ד דאצ"י משום דהיתר מצטרף כו'
מחשי לזירוף כביצה ג"כ וא"כ כזית ככ"פ א"ל לא לקי רק
באוכל כל הכזית המעורב אינו ענין שצטרף ע"ז לכביצה דלא
מטעם לזירוף לקי ר' קב הוא דהא כ"ד ר"ח כזן דכש"ס כזית
כא"פ נהפך כו' ולקי על כזית מתערבות זה ושפיר חשיב
להצטרף וע"ז תמה אצ"י וככ"פ דאורייתא להסתחייב על כזית
ממנו ופריך א"ל אמאי פליגי בכותח דלדידי א"ל דפליגי
בכזית המתערבות לר"ל לקי דרבי עירובו כו' אכל לדידך לא
קיל חמץ מכל איסור ושיני דה"ט דכזית כא"פ לקי בכזית
דבחי שיעור אף שנספך היתר ה"ל כאיסור דאין במלקות
ואין בהאסר חמור כו' משא"כ כזית כא"פ דלקי בשאוכל הכל
נהפך היתר כו' לאיסור חיוצ מלקות ללקות על כזית משא"כ
כותח כדמשני דבטלה דעמו כו' ושזב אינו נהפך ללקות כ"ל
ופריך ג"כ אח"כ שפיר ממנו ג"כ כיון דס"ל טעם כעיקר
לא לקי רק כזית כא"פ כו' נהפך כ"ל ולמה הא מה דלא בטל
באינו מינו הוא משום כיון דנעשה כולו איסור לא שייך בטול
כמ"ס רש"י וכוון דמשום הטעם לא לקי הוי כנתערב איסור
שיש מלקות באיסור שאין מלקות דהי' בטל לענין חיוצ מלקות
וממילא ע"כ בלא טעם מורגש נהפך בכזית כא"פ וא"כ גס
במינו כ"ל לשון רש"י ז"ל משמע דתמה וכזית כא"פ כו' אי
בכלל שיעורין דהלמ"מ ע"ש ותמהו הא מפורש במשנה דמצטרף
כא"פ וי"ל דוקא שלא אכל דבר אחר רק חצי זית חלב ותוך
כא"פ ג"כ חצי זית וכ"ג שפיר מצטרף דע"ז לזירוף זה אכל כזית
שזב דרך אכילה אדם אכל אכל חצי זית חלב ואח"כ חצי זית
שומן ואח"כ חצי זית חלב הכל תוך כא"פ י"ל דלא מצטרף דהא
נצטרף עם חצי זית היתר ונעשית אכילה א' ודומה לזה
צ"בחים ל"א חצי זית חוץ לזמנו ח"ז חוץ למקומו ח"ז חוץ לזמנו
ע"ש א"כ ממילא במעורב אינו מצטרף דהא אכל כזית קודם
שאוכל חצי זית הב' של איסור וזה י"ל כוונת רש"י אי הל"מ
כלל שיעור וממילא מצטרף או הטעם דביתר מכא"פ אין
דרך אכילה א"כ בהג"ל י"ל דלא מחייב כ"ל :

א י"ל כוונת רש"י להיפוך דא"ל משום אין דרך אכילה א"כ
במלוקה עם היתר יחי' חייב גס אכילה ג"כ פטור א"כ
שזב גס במקפה ושום אף שיש כזית כא"פ מ"מ השום לבד
אינו דרך אכילה כמ"ס תוס' רק ע"י המקפה ולמה פוסל
כ"ל ואם הוא משום הל"מ בכל שיעורין לא קשה דשפיר
ביתר מכא"פ לא מצטרף מזד עממו לא משום גורם כ"ל ולא
קשה ממשנה הג"ל דמצטרף כא"פ דגם לאצ"י כן ומדויק ל'
רש"י ז"ל :

עוד י"ל לרש"י ז"ל דס"ל דוקא באוכל מתחלה מעט ע"ד

מקלח צהמה ופירש. וחזי קבוע · אי מאחר שבהמה א' הוא אסור הכל או מותר הכל דהרוב מכריע או מקלח אסור ומקלח מותר · וכן בהג"ל שה' קופה של חזי סאה ונפל לחורו רביע סאה וספק אי חרומה אי חולין · יש כאן חזי סאה דשייך לאוקמי אחזקה שנפל לחורו חולין ולא נאמר לרביע סאה יש דאין לו חזקה א"כ אי לא להחיה מחמת החזקה דהא יש כאן חלק שאין חזקה ואינו יוכר איזוהו והוא כדמסקי הפוסקים שם דמה שפי' מותר בו' ואין א' מכריע להב' וסיכא דרבו עליהו היתר א"כ גם בהג"ל בטל דרוב אותו המיעוט שאין חזקה דרוב שיש חזקה וממילא מותר אף דלריק מאס וה' מדרבנן · י"ל דזה הרוב הו' כמו רוב דסנהדרין דהא הרוב אומר שאין כאן מיעוט אסור כלל כיון דהרוב מוקמינן אחזקה שנפל חולין לחורו כנ"ל רק המיעוט אומר להיפוך ורוב דזה גם בתרומה מסה' · רק בלא רבו · י"ל כנ"ל דהא מחלף אין לו חזקה ואינו יוכר ממילא אסור · וא"כ י"ל דעכ"פ לא שייך היתר מאטקא לאסור כה"ג כיון דלפי מחלף היתר יש חזקה שאין כאן אסור כלל א"כ א"ל למחלף היתר זה שיהי' מאטקא לאסור דהיתר זה הוא היתר בחזקה שאין כאן אסור גם מה שנפל לחורו רק ממעט כזית כח"פ שפיר הייב דבזה שדינן רק על מה שנפל לחורו וזה אין לו חזקה היתר ואסור מספק כנ"ל :

וא"א כבכא"פ דאורייתא אמאי א' שאני אומר בו' · תמוה כיון דק"ל ח"ס אסור מה"ס א"כ אין ספק דעכ"פ אסור מה"ס גם אי כזית כח"פ לאו דאורייתא שאינו מאטקא כח"פ רש"י הוא דאין לוקין שאין כאן אכילה כזית אכל ח"ס יש כנ"ל · וי"ל דכיון דלא מאטקא הן לפירש"י גם אסור לחוד ג"כ לא שייך חזי לאלטרופי באוכל פחות מכזית ויהי' ממילא ח"ס מותר מה"ס · וגם לפי' תוס' משום דמטורב לא מאטקא ג"כ במטורב אינו אסור כלל מה"ס חזי שיעור אסור שיש בתערובתו שאוכל צב"א דהא אכילה זו לא חזי לאלטרופי דגם שיהא א"כ חזק כדי א"פ אסור בעין לא יעקף עם חזי שיעור שאכל מעורב כיון שהדין לאכילה אסור מעורב אין זו לירוק רק כשאוכל כזית פעם א' · וא"כ לא חזי לאלטרופי ויהי' מותר מה"ס אכילה ח"ס מעורב עם היתר ודייק שפיר אי כזית כח"פ דאורייתא כנ"ל :

וא"ב מיושב ג"כ תמיכה תוס' מה חילוק בין היתר מאטקא בו' · גם הא ע"כ כרבו ובעל מה"ס ברוב גם אי כבכא"פ מה"ס · ולמ"ס הא קי"ל דשיל"מ לא בעיל וכו' הר"ן פ"ד דפסחים דלרמב"ם וכו' הטעם בחמץ דהוי דשיל"מ ואף אם יהי' אסור מדרבנן מ"מ כיון שהאסור תורה יש לו היתר אחר הפסח חשיב דשיל"מ ולא בעל ע"ש · וא"כ אי נימא דכזית כדי א"פ דאורייתא וכששוהה מעט יותר שאין כזית צבא"פ אינו אסור מן התורה כנ"ל א"כ הוי דשיל"מ גמור דכששוהה מעט באכילתו שלא יהי' כזית צבא"פ לא יהי' אסור מה"ס א"כ לר"ל דח"ס מותר מה"ס וכבכא"פ דאורייתא ממילא אף במינו ורבו וגם ספק דרבנן מ"מ אסור לאכול כשיהי' ס' כזית צבא"פ דבשיל"מ גם ס' דרבנן לחומרא כנ"ל · וא"כ דפכשיו יורה דבעיני ס' לאבזי דמאטקא רק בתערובתו כח"ס תוס' ימא דכל שאינו כזית צבא"פ מותר מה"ס וכש"כ כזית כח"פ אסור מה"ס שוב גם שרבו חולין והוי ס' דרבנן מ"מ למא תנן סתמא שאני אומר בו' ומותר לאכול אף שיהי' כזית כח"פ תרומה בחולין הא הוי דשיל"מ שישנה באכילתו מעט שלא יהי' כזית כח"פ ויהי' מותר מה"ס ואף דמדרבנן יהי' אסור בלי ביטול מ"מ הוי דשיל"מ כנ"ל · ומדויק אמאי אמר שאני אומר בו' דשיינו שמוסר כמו חולין כנ"ל · ומיושב דאי כזית כח"פ ל"ד רק היתר מאטקא אין חילוק בין שוהה או לא דאסור מה"ס שוב במינו בטל כנ"ל :

אך יש לדחות דהא משבו הראשון מאסור שאוכל בתערובת לא הוי דשיל"מ דאין חילוק בין עכשיו לאח"כ

וא"כ שוב רק אכילה דאח"כ שאוכל בלא שהי' הוי דשיל"מ והא כבר נחבטל משבו ראשון ושוב לא מאטקא עם אכילה דאח"כ ואף דיש לו מחירין וכמו אם אכל חזי זית בתערובת רוב שאל"מ ואח"כ חזי זית בתערובת שיל"מ כנ"ל ושוב נעשה זה אכילה ראשונה ומותר גם אח"כ חזק כח"פ שגם זה לא מאטקא דלא הוי כלל דשיל"מ כיון דלא מאטקא עם אכילה משבו ראשון גם זה אין חילוק בין עכשיו לאח"כ כנ"ל :

ב"ב נראה ד"ל כנ"ל · דהא קשה דפ"ק דר"ה קי"ל אין צילה ציבש ולא מהי במעורב חדש וישן לזר גורמו לחורו דנימא לפי' ערך ופרש"י דחיישין דלמא מה שחורם רוב מהחדש והשאר רוב מינן ע"ש · וא"כ קשה למא יהי' מהי דרבו במינו חולין ותרומה בתבואה בקופות כנ"ל הא אין צילה ודלמא מה שנוטל מעט ואוכל יש בו רוב תרומה והשאר רוב חולין · ואי דנימא כרשב"א דכל שנכנס בכלל הספק מאטקא לבטל · א"כ גם שם קשה מה בכך דאין צילה הא הכל בכלל הספק ובין רוב חדש ובין רוב ישן מותר לתרום רק ספק שמא שוה ממותא וזה אין לחוש כח"ס תוס' ע"ש · וכן בכל יבש ציבש דק"ל דבעל ברוב קשה כנ"ל הא אין צילה :

ונראה לע"ד החילוק דדוקא שם דמה שמונה מעורב לא שייך ביטול ברוב דהא ע"ז עלמו הספק אם רוב חדש או רוב ישן א"כ אין כאן הכרעה שהרוב יכריע למיעוט כדי שהמיעוט לא יכריע הרוב שזה הוא הטעם בכל חד' בתרי דבעל ונספק בו' דאם לא יכריע רוב היתר למיעוט להיות היתר או יכריע מיעוט האסור להרוב להיות אסור כמאור ודמי לסנהדרין דבעל דעת המיעוט כנ"ל וא"כ מה"ס כשא"י אם רוב אסור או רוב היתר דב"כ וב"כ יהי' ספק אסור ואין הכרעה שוב לא שייך ביטול ברוב להיות נספק · וזה כוונת רשב"א בתשו' על השאלה בהתיכה א' מב' התיכות למא חייב חשם חזיו הא א"ל ללמאם והמיעוט בטל והוי ס' אי יש אסור כלל ולא חשיב חקצו והתי' הוא כח"ס כיון דספק איזה הגדולה ולא יכריע אין ביטול כלל וממילא קבוע אסור ובהנחם נדחק בעל פ"מ ופשוט כח"ס בעזכ"י · וכמו לתוס' חזקה שאינו מבוררת אינו חזקה כמו כן רוב שאינו מבורר ועוד גרע מחזקה כח"ס י"א"כ בפול המלרי שנוצר גרמו וא"י אם רוב חדש או ישן לא בטל להיות נספק ועדיין קבוע שבוא כמחלף כיון דלא בטל · ממילא כיון דאין צילה לא מני' תורם שמא זה רוב חדש והשאר רוב ישן דלא שייך כל דפריש מרובא בו' כיון דהוי קבוע כנ"ל · ומה שחורם ונפרש יש ספק שמא רוב ישן או חדש דאין לו עוד לירוק להכריע כנ"ל · משא"כ בכל יבש ציבש אף דומיא דחטין וכו"ג דידוע רוב היתר ממילא בטל המיעוט ושוב אף דאין צילה מ"מ מאחר שבעל אין כאן קבוע ושוב כל דפריש מרובא פריש ואמרינן שזו היתר מה שלקה ושפיר בקופה וקדרות כיון שבעל מה"ס מותר כנ"ל · וא"כ אי כזית צבא"פ מה"ס וכששוהה מותר מה"ס א"כ כמו שהוא התערובות הוי דשיל"מ כנ"ל ולא בטל להיות היתר לאכול ממנו כזית צבא"פ דהא אפשר לאכול בשיהי' מועטת שיהי' מותר מה"ס בלא ביטול וא"כ כיון שאינו בטל והוי קבוע שוב אף ראשון שאוכל · א"ל היתר · ושוב דהוי קבוע כנ"ל שוב אין צילה שוב כיון דל"ש מרובא פריש דהוי קבוע כנ"ל שוב אין צילה ושמא זה הכל תרומה ופריך שפיר · משא"כ אם אין חילוק בין כזית כח"פ בו' רק משום היתר מאטקא בו' שפיר בטל ברוב ואמרינן שאני אומר כח"פ · והא דלא אמרינן בכל ס' אסור דרבנן שיהי' לחומרא דשיל"מ לאכול מעט מעט לר"ל שלא כח"פ ז"א דלא הוי אכילה כיון שאין לירוק וכל אכילה כזית ול"ש עוד שחללנו בו' הא לא יאכל כלל · משא"כ בתערובות כנ"ל דשפיר הוי אכילה עם היתר רק שהאסור יהי' בחורו מועט כנ"ל :

וחשיב שכולם מחייבין דב' אין ב"ד • משום דאסור ומכריע רוב ככל • וכן יבש ביבש ככל שפ"כ יחי' הכל אסור או מותר ומכריע רוב שיהי' מותר הכל ככל • וגם קבוע לא חשיב מה"ט לא בסנהדרין לא ביבש ככל • וזה שייך לענין סיכא מלמך לאסור או לענין טעם בעיקר דהספק סיכא לאסור וממילא הרוב מכריע והספק איסור לסיכא ככל • משא"כ • [פ"כ מלמך] :

עוד מראה לע"ד גם אי דלא כהר"ן סג"ל • י"ל דמה"ט אסור לאכיל דהא לענין ביטול כ' הר"ן דמינו גרע דהא יתוסף ולא בטל שמו דמה"ט בלמך דשיל"מ גרע מינו מן ח"מ • רק דשם אסור בטל כיון דרוב סיכא • וכל' רח"ש פ' ג"ס דלא לא הי' נהפך לסיכא הי' אסור מה"ט דאכל ודאי איסור רק משום דהספק כו' • והא דאמרין נהפך כו' נראה לע"ד דלפינן מסנהדרין שכ' חוס' דחשיב מיעוט כמו שאינו

בעזרי' שו"ת חלק אה"ע תקנות עגונות

סימן א שאלה

לכבוד הרב וכו' מו' יצחק מאיר באתי להעיר לב' כו' עצור העגונות מרחוב שילעץ כו' דמעתה מאין הפגות אין דורש לה זה שלש שנים כו' וזה הנכזות עדות :

האללי דאמיניקליך • שעלקים לעדערנע מיט שנאלין איין שווארצי מאנטינא אין דער פארשטיילע איז איין גרין שלעקיל בארועס אסן שטיוועל • הויזין בלאה אן פאטשעווקע אללו' הי' לו הפידעלע אמעסריל מיט ב' קלינגליך מיט אקריינער • שווארצע פאות שווארצע בארד :

סימנים אלל איש הנמלא בווייסיל אלל ביליאן יוס' • י"ב אלול ז"ע לפ"ק •

איין שפאנציר בלאה נאנקין אוועקסיל שווארץ אשטען עוסר מיט איין פעריל מוטער קעפיל הויזען בלאה נאנקין אסן פאטשעווקי לעדערני שעלקים מיט שנאלין • ארבע כפופ • אשווארצי גארעיל • אזעקיל אויף דעם האלץ דא פיס בארוויס אסן שטיוועל סק' אבלי נאמן דח"ק • כל זאת העתקתי אום בלאת ט"ז שבט תר"ג פה פראג סק' כו' • בקשתי מאוד מאוד כו' • גם שומא נמלא אחורי און בהנמלא סג"ל כמבואר סוף התשובה :

תשובה

הנה מחמת סימן השומא אין סיכא • דהנה להפוסקים המחזירים במים שאין להם סוף יש ב' טעמים א' דגם אי סי' דרבנן סמכין עליהו באיסור דרבנן דפ"כ לא מבטליה ב"ס רק לאסדורי גט כו' באיסור תורה ובמחל"ס ב"ס עד שחלא נפשו שהוא דרבנן סמכין אסימן • טעם ב' אף אי נימא דלא כג"ל רק דאי סי' דרבנן גס בדרבנן לא סמכין מ"מ כיון דלרוב הפוסקים נשאר בעי' דש"ס אי סי' דאורייתא או דרבנן וכפשה דש"ס ב"מ י"ט דר' אשי מספקא לי' אי סימנים דאורייתא כו' • וא"כ יכיר דאס' סי' דרבנן לא סמכין גס בדרבנן מ"מ כיון דמספקא כו' דאורייתא אזלין לחומרא ובדרבנן אזלין לקולא וסמכין באיסור דרבנן דסי' דאורייתא ומסי' • והנה טעם הב' ל"ש בסימן שומא דהא פליגי ת"ק ואלעזר בן מהבאי אי מעידין על השומא ומוקי ב"ס אי סי' דאורייתא פליגי אי שומא עשוי להשתנות או מלאי בן גילו וגם סי' אמלעי לא חשבו ואי דכ"ע סימנין דרבנן פליגי אי שומא סי' מובהק ע"ש אבל עכ"פ הלכה כת"ק דאין מעידין אשומא • וא"כ יכיר דבשאר סימן יש ספק אי סי' דאורייתא או דרבנן דלא איפשיט אבל בשומא אין ספק ממ"כ אי סי' דאורייתא ע"כ לת"ק סי' גרוע הוא ואי סי' דרבנן שוב לא מהני אף שהוא סימן אמלעי עכ"פ אין ספק דשומא לא מהני :

ונשאר רק טעם הא' דנימא גס אי סי' דרבנן סמכין בדרבנן • אך לבאורה הא אי סי' דאורייתא ע"כ שומא סי' גרוע כג"ל ב"ס וא"כ אף אי נימא דסמכין בדרבנן אסימנין היינו על אמלעים אבל שומא יש ספק דאי סי' דאורייתא ע"כ ס"ל סי' גרוע כו' דגם בדרבנן לא מהני • וזה מוכרח דב"ס בכוונת פריך אפדחת דכיו הכרה מהא דאין מעידין אלא על פרוץ פנים עם 'סחוס' ומשמי מדרבנן

במותב תלמא כחדא הוינא ואתא לקדמנא סר' לבי בר' דוב וסגיד לפנינו בחזרת אס לא יגיד איך בין גיוועזין בשעת ווען סר' זאב וואלק בר' שמואל איז נעבע גיווארין בהוייסיל הין האב גיזעסן וויא ער איז אריין גיפאלין האב איך אויך נאך מענטשן באלד איהם גיזעסן עס האט גיזעסן בוי ערך ג' שעות אין מיר האבין עסם יישע גיזעסן מעהר שוין • אויף דעם אקסיל האט ער גיזעסן אן גיזעסן איין זעקלי להגין עליו מוכד' המבאוי וואס הער האט גיזעסן אריין פון גאללער דא דרעפיר עכ"ל • שוב העיר הבחור מיכל בר' ישראל ג"כ בזה הלשון סג"ל • גם סגיד שסי' מלושם במכסכים בלאה אין דעם זעקלי וואס אויף דעם אקסיל כג"ל האט הער געזאגט אריין גילייקט הייא אין אזוי איז דער נעבע דריין גיגאנגין לסגן כג"ל כל סג"ל העידו הב' עדים סג"ל בחזרת עדות כג"ל ורשמו בכתב ונרא' בלאו פה"ח יוס' ד' כ' כסלו ת"ר לפ"ק ווארשא רחוב שילעץ הקטן דוב בעריש דוד במוס' נפתלי הירץ זללה"ס • סק' ארי' לבי במו' דוד מלויזמר • סק' יצחק בהרצני מוס' יוסף ממעזריעש :

במותב ג' כו' ואחי לקדמנא הרצני המנוח מ' יודא לביש מלמד מק' לויזמר וסגיד לפנינו ב"ע באס לא יגיד בזה הלשון אחר עביעת סר' וואלק ז"ל הייתי אחד מהב"ל אשר הזדקקנו לשמוע מן אשת הנעבע סג"ל הסימנים שהי' בגופו ובגדיו של הנעבע סג"ל • והגידה סימן א' בגופו שהי' לו לאטעבע סג"ל שומא אחורי און אחד רק לא ידעה אז באיזה און אס ימנית או שמאלית כ"ז העיד לפנינו בחזרת עדות • גם הרצני המופלא מוס' זאב וואלק מלמד מפיטאווין אתא לפנינו ב"ד ח"מ והעיד גם הוא ב"ע אשר גס הוא הי' אחד מהב"ל לשמוע מן אשת הנעבע סג"ל הסימנים שהיו לו בגופו • והנה העיד כעת המופלא מ' וואלק סג"ל אשר כמדומה לו ג"כ שהאשה העידה סימן שומא אחורי און אחד כל סג"ל העידו לפנינו כדין ורשמו בכתב וחשמו יוס' כ"א סיון תר"א לפ"ק פה ווארשא. סק' דוב סג"ל מו"ל ברחוב שילעץ • סק' יצחק מנאשעלסק • סק' אברהם כו' :

למען לא יוחלק מה שנמסר לידי קודם שנמלא הנעבע באחי עכ"פ פה שילעץ סק' דוב בעריש מ"ל דשילעץ. איין זעקלי ג' גיזעסן און דעם אקסיל • איין ווייס ארבע כפופ • וועקסיל אסימן עוסר שווארץ איין קעפיל פעריל מוטער בלאה פאטשעווקע און דעם רוקטן • איין שפענליך